

Saksnr: 2019/13-1
Saksbehandlar: Silje Lyngstad

Saksframlegg**Saksgang**

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Fylkesting		15.10.2019

Folkevalde i Vestland - rettar og plikter**Forslag til vedtak**

Fylkestinget vedtek dei rutinar, retningsliner og reglement for folkevalde som ligg vedlagt saka.

Samandrag

Prosjektlear har for fellesnemnda gjennom våren 2019 presentert ulike reglement for folkevalde organ i Vestland fylkeskommune. I denne saka vil prosjektlear legge fram eit samledokument som tar for seg reglement for folkevalde og dei rettar og pliktar dette utløyser for kvar enkelt representant.

Dokumentet «Folkevalde i Vestland – rettar og plikter» er ei forlenging av «Reglement for folkevalde organ» og har som føremål å vere eit arbeidsverktøy for dei folkevalde i den politiske verksemda. Dokumentet vil innehalde sentrale rutinar, retningsliner og reglement som ikkje er omfatta av «Reglement for folkevalde organ». Det er vidare lagt vekt på at det skal vere enkelt å finne fram samt at det skal vere enkelt å forstå dynamikken i reglementa opp mot rutineane.

Rune Haugsdal
prosjektlear

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven signatur.

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det har vore eit omfattande arbeid med «Reglement for folkevalde organ» for nye Vestland fylkeskommune. «Reglement for folkevalde organ» er ikkje uttømmende og det er reglement som ikkje høyrer til eit bestemt politisk organ, men som er bestemmande for den folkevalde på individuelt nivå. I tillegg finnes det fleire punkt i saksbehandlingsreglementet som ein ønskjer å forklare og informere nærare kring.

Prosjektleiaren har på denne bakgrunn slutta å samle dei reglement, retningslinjer og rutinar på individuelt nivå i eit eige dokument. Føremålet er at den folkevalde enkelt skal kunne lese seg fram til korleis ein til dømes skal melde frå om habilitet eller finne ut kva slags rettar han har i samband med godtgjersle. I rutinane som vert lagt fram vil ein særleg merke at det vert stilt krav om elektroniske kommunikasjonsformer. Prosjektleiaren vil informere og presisere at alle folkevalde vil få kvar sin iPad med tilhøyrande tastatur for å imøtekomme desse krava.

Dokumentet «Folkevalde i Vestland – rettar og pliktar» vil innehalde følgjande:

- Kontaktinformasjon administrasjonen i Vestland fylkeskommune
- Møteplikt, forfall og fritak av personlege årsaker
- Inhabilitet
- Søknad om permisjon frå møtet etter at møtet er sett
- Forslag til politiske møter
- Skriftlege spørsmål til møtet
- Etske retningslinjer og etikkutval
- Reglement for godtgjersle og arbeidsvilkår for folkevalde i Vestland fylkeskommune
- Gåveregister for folkevalde – rutinar
- Rutinar for varsling

Det vil naturleg ligge ein moglegheit til å redigere for administrasjon på dei delar av dokumentet som inneheld reine rutinar og forklaringar på utøving av reglement eller retningslinjer. Dette er av omsyn til enkeltheit, effektivitet og tilgjengelegheit. Reglement og retningslinjer krev politisk vedtak for å verte gjeldande og kan såleis ikkje verte endra utan at det blir fatta eit nytt politisk vedtak.

Prosjektleiaren vil etter dette gjere kort greie for dei ulike punkta.

1. Kontaktinformasjon administrasjon i Vestland fylkeskommune

Denne delen av dokumentet vil innehalde kontaktinformasjon til rådmannen og fylkesdirektørane i administrasjonen. Prosjektleiaren har ikkje funne det naudsynt å liste opp fleire tilsette da folkevalde som utgangspunkt skal gå gjennom fylkesdirektør ved førespurnader.

Det er likevel slik at mykje av kontakten mellom folkevalde og administrasjonen skal gå gjennom politisk sekretariat og det vil difor vere sentralt at sekretariatets kontaktinformasjon samt leiaren er innlemma under dette punkt.

2. Møteplikt, forfall og fritak av personlege årsaker

I «Reglement for saksbehandling» punkt 12 er det gjort greie for reglane kring møteplikt, forfall og fritak av personlege årsaker. Reglementet har ei tilvising til «Folkevalde i Vestland – rettar og pliktar». Prosjektleiaren har funne det naudsynt å gjere greie for rutine for å melde forfall. Dette er fordi fylkeskommunen kjem til å ha system for *automatisk varainnkalling*. Dette inneber at den folkevalde ikkje gjer beskjed direkte til politisk sekretariat (slik ein har vore vant med tidlegare), men ventar til han får ei påminning på e-post sju dagar før møtet kor det vil vere høve til å melde forfall. Dette vil gje ein rask og effektiv prosess kring fråfallsmeldingar.

Prosjektleiar har og valt å ta inn eit punkt om fritak av personlege årsaker. Dette har vore ein heimel i dagens kommunelov som ikkje har vore mykje brukt av dei folkevalde. I ny kommunelov er denne heimelen framheva og ein meiner det er behov for å knytte rutinar og informasjon kring dette. Dei folkevalde skal melde frå til politisk sekretariat snarast mogleg dersom ein slik søknad ønskjas fremma i det politiske organet.

3. Søknad om permisjon frå møtet etter at møtet er sett

I reglement for saksbehandling punkt 13 er det gjort ei tilvising til *Folkevalde i Vestland – rettar og plikter* i samband med permisjon etter at eit politisk møte er sett. Dette punktet heng saman med at medlemmer av eit folkevald organ har møteplikt etter kommunelova § 8-1 og at ein må ha gyldig grunn til fråvær på eit møte. Dette inneber at ein medlem, etter at møte er sett, ikkje kan forlate møte utan å få ei godkjenning av det organet medlemmen sitt i.

Medleimen må etter dette sette fram ein søknad til møteleiar i det organet medlemmen ønskjer å forlate. Det er gjort ein skilnad mellom fylkesting og andre folkevalde organ. I fylkestinget sine møter skal den medlemmen som ønskjer å forlate møte framsette ein skriftleg søknad som skal sendast via sin gruppeleiar. Bakgrunnen for dette er at fylkestinget har ei langt større samansetting av medlemmer og prosjektleiar ønskjer difor at det skal vere ein større grad av kontroll og sikring av tingets samansetting i den politiske saksbehandlinga. Til dømes kan det i fylkestinget vere avgjerande for ein gruppeleiar å vite at eit medlem ønskjer å forlate møte på eit tidspunkt kor partiet er avhengig av å ha nok representantar tilstade.

4. Inhabilitet

I «Reglement for saksbehandling» punkt 2 er det gjort greie for inhabilitet. Inhabilitet er av erfaring ei potensiell problemstilling i alle politiske møter. Det er difor heilt sentralt med rutinar kring dette. Det er viktig for prosjektleiar å markere behovet for relevant informasjon når den folkevalde melder frå om habilitet. Dette gjer at politisk sekretariat kan gjere ei tilstrekkeleg vurdering i den aktuelle problemstillinga.

Av same omsyn som «fritak av personlege årsaker» så bør ei habilitetsinnvending kome til politisk sekretariat så raskt som mogleg.

5. Forslag i politiske møter

I «Reglement for saksbehandling» punkt 15 er det gjort greie forslagsretten i politiske møter. Reglementet har ei tilvising til «Folkevalde i Vestland – rettar og pliktar». Eit av dei sentrale momenta er at forslag skal leverast elektronisk. Det har tidlegare vore mogleg for dei folkevalde å levere forslag handskreve på papir, men dette er altså ikkje eit alternativ lenger. På grunn av møtenes administrative samansetting i politisk sekretariat så vil det vere forskjellige rutine alt ettersom kva slags møte den folkevalde deltek i. I fylkesting og fylkesutval vil det vere eit større administrativt apparat og alle forslag skal sendast til politisk@vlfk.no. Forslaget vil bli skrivne ut til møteleiar og vidaresendt på e-post til alle representantar og administrativ leiing i møtet.

I dei andre politiske møta vil det i hovudsak vere møtesekretæren som har ansvar for å vidaresende forslag frå folkevalde. Møtesekretæren skal vere tydeleg på kva slags adresse som er gjeldande for møtet.

6. Skriftlege spørsmål

I «Reglement for saksbehandling» punkt 18 er det gjort greie for spørsmål i politiske møter. Reglementet har ei tilvising til «Folkevalde i Vestland – rettar og pliktar». For at den folkevalde skal få svart ut sine spørsmål må dei sendast til politisk@vlfk.no innan den angjeve fristen. Spørsmålet vil bli vidaresendt til rett instans. Det er mange spørsmål og førespurnader frå folkevalde til administrasjonen og det er viktig at den folkevalde sendar spørsmålet til politisk sekretariat og ikkje fell for fristelsen og sender direkte til fylkesdirektøren.

7. Ethiske retningslinjer og etikkutval

Dei etiske retningslinjene for folkevalde er i stor grad samanfallande med dei etiske retningslinjene for dei tilsette i Vestland fylkeskommune. Både i Hordaland og Sogn og Fjordane har ein vald å ha etiske retningslinjer felles for folkevalde og tilsette. Prosjektleiaren meiner det er betre at ein skil mellom dei slik at det ikkje er tvil om kva som gjeld for dei folkevalde og kva som er gjeldande for dei tilsette. Det vil dermed vere naturleg at dei etiske retningslinjene får plass i dokumentet om rettar og pliktar for folkevalde kor føremålet nettopp er den einskilde folkevalde.

Prosjektleiaren vil og etablere eit etikkutval. Dette skal ikkje vere eit utval oppretta i medhald av kommunelovas § 5-7 slik det er definert i «Reglement for folkevalde organ». Etikkutvalet skal vere ein uavhengig kvalitetssikrar opp mot det politiske arbeidet og sikre fylkeskommunens omdømme. Føremålet med etikkutvalet er at ein skal ha medlemmer som sjølv har lang politisk erfaring og som kan vurdere spørsmål i vanskelege enkeltsaker eller spørsmål av meir prinsipiell karakter.

Alle folkevalde skal ha moglegheit til å melde inn sak til etikkutvalet. Utgangspunktet er at sakene som meldast inn skal gjerast munnleg greie for i det organ spørsmålet er tatt opp av etikkutvalets leiaren. Saker som er av ein slik karakter at dei ikkje kan offentleggjerast, vil bli skjerma. Etikkutvalets leiaren vil måtte gjere ei konkret vurdering i kvart tilfelle. Det er uansett viktig for prosjektleiaren at det ikkje bli ei hindring eller frykt for den folkevalde å melde inn saker fordi saka til slutt vil ende offentleg.

Prosjektleiaren har og vurdert etikkutvalet samansetting. Til møte i fellesnemnda 18.09.19 i sak PS 63/19 blei det lagt fram ei samansetting på tre medlemmer utan meir presisering. Prosjektleiaren har gjort ei ny vurdering og funne at utvalets legitimitet vil styrkast ved ei regulering kor dei tre medlemmene må kome frå forskjellig parti.

8. Reglement for godtgjersle og arbeidsvilkår for folkevalde i Vestland fylkeskommune

Sak om godtgjersle og arbeidsvilkår for folkevalde i VLFK blei først lagt fram til drøfting 10.09.18 og til vedtak i fellesnemnda 21.9.18.

Det blei vedteke følgjande føringar for arbeidet med reglement for godtgjersle og arbeidsvilkår for dei folkevalde i VLFK i fellesnemnda den 21.9.18 (jf. sak 35/18):

- a) Samla økonomiske rammer for folkevalde sin aktivitet i Vestland fylkeskommune skal hovudsakleg liggje innanfor summen av ramma som Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommunar har for den folkevalde aktiviteten i dag. Dette omfattar m.a. løn, møtegodtgjersle og kompensasjon for tapt arbeidsforteneste.
- b) Fellesnemnda vil vurdere det samla kostnadsbiletet knytt til folkevalde sin aktivitet på nytt dersom oppgåvestrukturen for fylkeskommunane vert endra utover det som no er kjent.
- c) Fylkesordførar, fylkesvaraordførar og dei fire hovudutvalsleiarane i Vestland fylkeskommune skal ha godtgjersle tilsvarande heil stilling (100%).
- d) Leiaren for kontrollutvalet skal ha godtgjersle tilsvarande halv stilling (50%).
- e) Fellesnemnda legg opp til ei differensiering i høve til den enkelte folkevalde si rolle som fylkestingsrepresentant, fylkesutvalsrepresentant, gruppeleiar og/eller andre sentrale roller.

Fellesnemnda sitt arbeidsutval drøfta eit utkast til reglement for godtgjersle framlagt av prosjektleiaren i sine møte den 18.10.18, 29.10.18, 27.11.18 og 4.2.19. Arbeidsutvalet sine drøftingar og arbeidsverkstader har resultert i at prosjektleiaren har fått nokre justerte føringar i samband med framlegging av eit nytt heilskapleg utkast til reglement for godtgjersle og arbeidsvilkår for dei folkevalde:

- a) Det skal leggjast til grunn at medlemmene i fylkesutvalet, med unntak av fylkesordførar og fylkesvaraordførar, også sit i eit hovudutval.
- b) Hovudutvalsleiarane tiltrer i finansutvalet og planutvalet, men skal ikkje sitte i fylkesutvalet.
- c) Hovudutvalsleiarane skal frikjøpas, men likevel ikkje tilsvarande heil stilling.

- d) Gruppeleiarane i fylkestinget skal tilgodesjåast noko meir i det nye reglementsutkastet enn det som var tilfelle i utkastet som var til handsaming 18.10.18. Det bør vurderast om gruppeleiarane bør sitje fast i fylkesutvalet.
- e) Gruppeleiarane si godtgjersle skal vere noko meir differensiert enn det som var tilfelle i utkastet som var til handsaming 18.10.18.
- f) Opposisjonsleiar bør få tilnærma heil stilling som gruppeleiar for den største partigruppa og som medlem i fylkesutvalet.
- g) Etter kommunelova § 43 kan kommunestyret/fylkestinget vedta å opprette eller slutte seg til ei pensjonsordning for folkevalde i kommunar. På denne bakgrunn la arbeidsutvalet til grunn at alle folkevalde i Vestland fylkeskommune vert innmelde i KLP.
- h) Fellesnemnda sitt arbeidsutval la i møte 18.10.18 og 29.10. til grunn at dersom ein folkevald som er frikjøpt vert sjukmeldt, skal ein følge KS si tilråding om at vedkomande beheld si faste godtgjersle.
- i) Fellesnemnda sitt arbeidsutval la til grunn at prosjektleiar også gjer ei førebels vurdering av framtidig nivå på samla reisegodtgjersle og ev. bustadutgifter i det vidare arbeidet.
- j) Nestleiarar bør ha fast godtgjersle.
- k) Hovudutvalsmedlem og fylkestingsmedlem bør likestillast.
- l) Grunnlaget for berekning av godtgjersle skal vere 100 % av stortingsrepresentantane si godtgjersle, og ikkje 90 % som skissert i utkastet den 27.11.18.

Framlegget til fellesnemnda 14.2.19 blei vedteke med følgjande endringar:

Pkt.6.2. Overnattingsgodtgjersle Utover det dekkjer fylkeskommunen overnatting: Når fylkeskommunale møte eller møte representanten deltek på som fylkeskommunal folkevald/på vegne av fylkeskommunen går over fleire døger, eller representanten må møte på møte påfølgjande dag og reiseavstand til heimen er på minst 100 km med bil eller minst 1,5 time reise med kollektive transportmiddel (målt etter www.vegvesen.no/trafikk hjå Statens vegvesen).

Fylkesordførar; 1 200 000,- Fylkesvaraordførar; 956 500,-

Resterande godtgjersle vert 92% av fylkesvaraordførar si godtgjersle. Frikjøpsordning vert redusert til 20 000,- per representant. Gruppeleiarstøtta vert endra til to grupper 1-10 og over 10

Pkt. 6.2 .....reiseavstand til heimen er på minst 100 km med bil eller minst 1,5 timar reise.....»

Reglementet som no ligg føre til fylkestinget er konsekvensjustert i høve endringane som blei vedteke i fellesnemnda 14.2.19. Vidare er det gjort nokre presiseringar med bakgrunn i diskusjonen i fellesnemnda 14.2.19 og korrigeringar som administrasjon har sett er naudsynte. Desse endringane vert lista opp under:

Til møte i fellesnemnda 18.09.2019

- Det er gjort ei presisering av kva gruppeleiar godtgjersle skal dekke. Denne setninga er lagt til under punkt 1.4:
Gruppeleiarane får difor ikkje fast godtgjersle som fylkestingsmedlem, møtegodtgjersle eller vederlag for tapt arbeidsinntekt for møte i fylkestinget.
- Det er innarbeidd fast godtgjersle for leiaren av klagenemnda.
- I høve punkt 3 er det lagt inn ein presisering av kva satsane for vederlag for tapt arbeidsinntekt skal dekke. Satsane dekkjer tapt inntekt og feriepengar. Dersom arbeidsgivar ikkje trekker i løna, og arbeidsgivar fremja refusjonskrav overfor fylkeskommunen kjem arbeidsgivar i tillegg til satsane.
Vidare er reglementet moderert ved at tapt arbeidsinntekt bør dekkast ved at arbeidsgivar fakturerer fylkeskommunen direkte for fråvær. I framlegget til fellesnemnda 14.2.19 stod det skal.
- I punkt 1.6 er praksisen for korleis ein samordnar ytingar frå NAV ved sjukdom eller fødsels- og omsorgspermisjon endra. Dette gjev ikkje nokon økonomiske konsekvensar for dei folkevalde, men er naudsynt for at fylkeskommunen skal kunne følgje opp punktet.

Følgjande endring er gjort: «*Tilkjende ytingar frå NAV vert å betale attende til Vestland fylkeskommune*», er endra til «*samordning av ytingar frå NAV vert gjort ved at fylkeskommunen dekker mellomlegget mellom ytinga frå NAV og godtgjersla frå fylkeskommunen (bruttobeløp)*, slik

at det då ikkje vil være et inntektstap i perioden ytinga gjelder. Dekkinga vert gjort ut frå innsendt dokumentasjon på utbetaling frå NAV. Dokumentasjonen må vise periode og bruttobeløp som er utbetalt. Fråværsdokumentasjon (sjukmelding/vedtak frå NAV) skal også leverast. Det er viktig at dokumentasjon for utbetaling vert sendt fortløpande».

- Punkt 12 i reglementet er justert til at reiserekningar bør leverast seinast tre månadar etter at møtet er halde. I framlegget til fellesnemnda 14.2.19 stod det skal.

Til møte i fylkestinget 15.10.2019

- I punkt 8.1 vert det lagt til ei setning som presiserer den nedre grensa for innmelding i pensjonsordninga. Følgjande setning vert lagt til «*grensar for innmelding i pensjonsordninga for folkevalde vert sett til 3 % av grunnlaget for godtgjersle som er fastsett i reglement om godtgjersle for folkevalde i VLFK*». Med denne presiseringa i reglementet, vert det etter prosjektleiar si vurdering, ikkje tvil om kven som skal meldast inn i pensjonsordninga.
- Som ein konsekvens av punkt 8.1, der vi har ei låg nedre grense for innmelding (3%), har prosjektleiar fjerna punkt 8.2 i det reglementet som fellesnemnda handsama. Dette punktet var relevant når den nedre grensa for innmelding var høgare (35%) og burde vore teke ut på eit tidlegare tidspunkt i arbeidet med reglementet.

Etter handsaminga i fellesnemnda 18.09.19 ser prosjektleiar behov for å synleggjere konsekvensar for pensjonsoppteninga ved at ein ikkje vert definert som frikjøpt tilsvarande 100%.

I punkt 1.4 i reglementet vert det omtala i kva grad ein vert frikjøpt i ulike rollar. Vidare står det i punkt. 1.5 at «folkevalde som i sum har faste godtgjersle tilsvarande 92 % av berekningsgrunnlaget skal reknast for å vere 100 % frikjøpte». Dvs. ein får rollekombinasjonar der ein vert frikjøpt tilsvarande 85 %, og det kan vere vanskeleg å kombinere vervet med anna arbeid.

Slik reglementet ligg føre no er all fast godtgjersle pensjonsgivande, men stillingsprosenten kan påverke om ein får full opptening dersom ein er født i 1962 eller før. Grunnen til dette er at det har vore endringar i offentleg tenestepensjon som vil gjelde for personar som er født i 1963 eller seinare.

Gammal ordning: For personar som er født i 1962 eller tidlegare vil innmeldt stillingsprosent kunne påverke pensjonsoppteninga, då full opptening legger til grunn at ein har ein gjennomsnittleg stillingsprosent på 100 i 30 år.

Ny ordning: For personar som er født i 1963 eller seinare vil ny ordning gjelde. I denne ordninga har stillingsprosent ingenting å seie for pensjonsoppteninga.

I fellesnemnda sitt møte vart det i sak 62/19 satt fram forslag frå representanten Njærheim (V) kring telefongodtgjersle:

«Nytt punkt

Det bør vurderast differensiering av godtgjersle til telefon og breiband. For medlem av fylkesutvalet og gruppeleiarane bør det vurderast anna kompensasjon enn for meinig fylkestingsmedlem.»

Njærheim sitt forslag vart samrøystes vedteke. Prosjektleiar har på denne gjort ei ny vurdering av telefon- og breibandgodtgjersle for fylkestingsmedlemene og finn at det bør vere skilnad mellom politiske funksjonar. Det vil etter dette vere ei todelt årleg sats som vil vere gjeldande for vanleg fylkestingsmedlem og ein sats for hovudutvalsleiarar (inkludert leiar av kontrollutvalet), gruppeleiar og fylkesutvalsmedlem.

Prosjektleiar har og undersøkt om det ville vore ei meir minneleg løysing om alle folkevalde vert lagt inn i fylkeskommunens system slik at fylkeskommunen kompenserte telefon- og breibandutgifter direkte på same måte som for dei tilsette. Teknisk sett er det mogleg, men fordelane er ikkje større for den einskilde politikarar, og det vil heller ikkje føre med seg større skattemessige fordelar. Det gjer heller ingen større skilnad for sjølve kostnaden for fylkeskommunen. På denne bakgrunn vil difor prosjektleiar tilrå ei årleg kompensasjon slik som beskrive ovanfor.

9. Gåveregister for folkevalde – rutinar

Gåveregister for folkevalde er i stor grad samanfallande med gåveregister for dei tilsette i Vestland fylkeskommune. Av same grunn som dei etiske retningslinene har prosjektleiar valt å lage eit egne rutinar for gåveregister for folkevalde slik at det er enkelt å finne ut kva som gjeld for den *einskilde folkevalde*.

Gåveregister for folkevalde skil seg frå registeret for dei tilsette særleg på eit punkt. Den tilsette må gjere ei konkret vurdering i kvart enkelt tilfelle uavhengig av verdi på gåva. For folkevalde har prosjektleiar valt å sette ei øvre og nedre grense for kor mykje ein folkevald kan gje og ta i mot. Dette er for å hindre politisk ubalanse og for at den folkevalde skal vere bevisst si rolle i den politiske verksemda. Gåveregisteret vil verte meldt opp som politisk sak for fylkesutvalet ein gong per år. Gåveregisteret vil deretter vere offentleg på fylkeskommunen sine heimesider.

10. Rutinar for varsling

Prosjektleiar har ønska å vidareføre ordning med varsling om kritikkverdige høve slik det er i Hordaland fylkeskommune. Ein har merka at det har vore politikarar som har sakna eit verktøy for å kunne melde frå om kritikkverdige høve utan at det må gå gjennom uformell politisk kontakt eller som saksbehandling i politiske organ. Prosjektleiar har difor funne det naturleg at rutinar for varsling er innlemma i dokumentet som gjeld rettar og pliktar.

Vedtakskompetanse

Fylkestinget har vedtakskompetanse i denne saka, jf. kommunelova av 2018 kap. 7.

Vurderingar og verknader

Økonomi: ikkje relevant

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: ikkje relevant

Regional planstrategi: ikkje relevant